

«ΠΕΡΙΠΛΑΝΩΜΕΝΟΣ, ΔΥΣΤΥΧΙΣΜΕΝΟΣ»

Τον Αύγουστο του 1983 ήμουν άνεργος στην Αθήνα. Δεν πήγαινε πολύς καιρός από τότε που είχα απολυθεί από το στρατό και με το απολυτήριο στην τσέπη περίμενα να φύγει το καλοκαίρι ώστε ν' αποφασίσω για το μέλλον μου. Ήδη είχα αγγίξει τα τριάντα κι εκτός από τις σπουδές μου στην Αθήνα και στο Λονδίνο, έναν αποτυχημένο γάμο και μερικές επιπόλαιες αισθηματικές σχέσεις, δεν είχα κάνει κάτι σημαντικό στη ζωή μου.

ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Μια μέρα, μη έχοντας τι να κάνω, κατέβηκα στον Πειραιά μ' έναν ταξιδιωτικό σάκο κι έναν υπνόσακο για να βγάλω εισιτήριο για κάποιο νησί του Αιγαίου. Έξω από το πρακτορείο με σταμάτησε μια Ξανθιά Αγγλίδα και με ρώτησε από πού θα πάρει το καράβι για τη Σαντορίνη. Της έδειξα την προβλήτα του λιμανιού και τη συνόδευσα μέχρι το καράβι, στο οποίο επιβιβάστηκα κι εγώ. Βρήκα εύκολα δουλειά σ' ένα μπαρ στα Φηρά κι έμεινα σ' ένα δωμάτιο στην ίδια περιοχή. Στη Σαντορίνη Ξανασυνάντησα ύστερα από αρκετά χρόνια το βασανιστή μου στην Ασφάλεια. Είχε πάρει σύνταξη και παραθέρριζε με τη γυναίκα του και την κόρη του. Δώσαμε τα χέρια σαν καλοί φίλοι, ρίχνοντας στη λήθη το παρελθόν, και χωρίς χρονοτριβή συνήψα σχέσεις με την κόρη του, στην οποία υποσχέθηκα γάμο, χωρίς να της αναφέρω πως ήμουν παντρεμένος.

Από τη Σαντορίνη έφυγα άρον άρον όταν εμφανίστηκε Ξαφνικά η εν διαστάσει γυναίκα μου. Την κοπάνησα για να γλιτώσω από το Ξύλο που θα 'τρωγα από τον παρ' ολίγον πεθερό μου – είχε βαρύ χέρι ο άτιμος. Στο καράβι της επιστροφής για τον Πειραιά, μου γεννήθηκε η ιδέα να φύγω για την Αμερική, όπου σπούδαζε η Λίζα, μια μακρινή Ξαδέλφη μου, ορφανή από τους δυο γονείς, που τη φιλοξενούσε μια θεία της άνευ τέκνων, χήρα ιδιοκτήτρια αλυσίδας εστιατορίων.

Δυο μέρες μετά, βρέθηκα με τουριστική βίζα στην Αστόρια της Νέας Υόρκης. Η Ξαδέλφη μου έμενε σ' ένα μεγάλο σπίτι με κήπο στο τέρμα της λεωφόρου Ντίτμαρς, σε μικρή απόσταση από το ζαχαροπλαστείο Λευκός Πύργος. Καθώς στεκόμουν στο κατώφλι της πόρτας της, αέυριστος και ταλαιπωρημένος, Ξαφνιάστηκε, δε με αναγνώρισε. Είχαν περάσει κάπου δέκα χρόνια από τότε που ειδοθήκαμε για τελευταία φορά. Εκείνη δεν είχε αλλάξει καθόλου, πάντα τη θυμόμουν Ξανθιά και Ξερακιανή, με Ξεπλυμένα γαλάζια μάτια και αραιά δόντια. Η Λίζα μού μίλησε για τις σπουδές της στη Νέα Υόρκη και τα σχέδιά της να μείνει για πάντα εκεί, να παντρευτεί έναν Έλληνα και να κάνει δύο παιδιά. Δέχτηκε να με φιλοξενήσει στο σπίτι της θείας της, υποσχέθηκε να με βοηθήσει να συνεχίσω τις σπουδές μου στο πανεπιστήμιο City University of New York και σύντομα γίναμε εραστές.

Το πρόβλημα μαζί της δεν άρχισε όταν πλαιγιάσαμε για πρώτη φορά, αλλά λίγο αργότερα, όταν χωρίς περιστροφές μού έκανε πρόταση γάμου. Μου εξήγησε πως η κατάληξη αυτή θ' απλοποιούσε τα πράγματα, αφού θ' αποκτούσα αμέσως την αμερικανική υπηκοότητα (εκείνη την είχε αποκτήσει ήδη). Κατά την προσφιλή μου μέθοδο, της ζήτησα πίστωση χρόνου για να σκεφτώ. Μου την έδωσε πρόθυμα, χωρίς ενδοιασμούς, πιστεύοντας πως στη θέση μου δεν είχα άλλη δυνατότητα επιλογής. Η ιδέα του γάμου με τη Λίζα με τρέλαινε, δεν ήταν ό,τι καλύτερο είχα ονειρευτεί για το μέλλον μου, επομένως έπρεπε να δράσω και μάλιστα σύντομα.

Ένα απόγευμα που η Ξαδέλφη μου έλειπε από το σπίτι, πήρα το σακ βουαγιαζ και με λίγα δολάρια στην τσέπη τράβηξα για το αεροδρόμιο Λα Γκουάρντα. Έβγαλα εισιτήριο με την πρώτη πτήση που έφευγε εκείνη τη στιγμή, έτσι

σε λίγα λεπτά πετούσα για τη Νέα Ορλεάνη. Από το αεροδρόμιο πήρα ταξί για το λιμάνι. Αφού περπάτησα κατά μήκος της όχθης του Μισισσιπή, μπήκα αποκαωμένος στο πρώτο μπαρ που συνάντησα, παραγγέλλοντας μια μπύρα σ' έναν μαύρο πίσω από τον πάγκο. Στο βάθος του μαγαζιού έκανε πρόβα μια ορχήστρα από πέντε μαύρους μουσικούς και μια μαύρη τραγουδίστρια.

Μόλις ήπια την μπύρα μου, ζήτησα δουλειά από τον μαύρο ιδιοκτήτη, μα εκείνος μου είπε πως δε χρειάζεται χέρια. Του είπα πως ήμουν φοιτητής, πως μόλις έφτασα από τη Νέα Υόρκη και πως με κληρονομούσε η Υπηρεσία Μετανάστευσης. Για να τον συγκινήσω, άδειασα τις τσέπες μου για να δει πως είχα μείνει πανί με πανί. «Πάρτε με για θυρωρό», του είπα. «Ξέρεις να φτιάχνεις ποτά;» ρώτησε. Του είπα πως είχα δουλέψει σε μπαρ στη Σαντορίνη και τη Μύκονο, νησιά που είχε ακουστά.

Έτσι, Ξεκίνησα την καριέρα μου ως βοηθός μπάρμαν, ο μοναδικός λευκός σ' εκείνο το μαγαζί με το μαύρο αφεντικό, τους μαύρους μουσικούς και τους μαύρους πελάτες. Κανέναν δεν ενοχλούσε αυτό, κανένας δε νοιάστηκε. Όταν είπα στο

εργατικό. Της έβαλα όμως έναν όρο: η τελετή του γάμου θα γινόταν στη νέγκρικη συνοικία με μαύρο παπά και χορωδία από μαύρα κορίτσια υπό τους ήχους του χάμοντ. Τα σχέδιά μου για το μέλλον ήταν εφαρμόσιμα: αντί να συνεχίσω τις σπουδές μου, θ' άνοιγα ένα τζαζ κλαμπ στην Μπέρμπον Στριτ.

Ένα βράδυ στα τέλη Νοεμβρίου αποφάσισα να βγω από την απομόνωσή μου. Πρότεινα στη Μαργαρίτα έναν περιπατο στις αποβάθρες του ποταμού. Περπατούσα στην αποβάθρα, κρατώντας την από το χέρι, με τα μάτια καρφωμένα στα αραγμένα φορτηγά, τα καΐκια και τα ποταμόπλοια που διέοχιζαν τα θολά νερά του Μισισσιπή. Η Μαργαρίτα χαμογελούσε ευτυχισμένη δίπλα μου, μου μιλούσε για τα παιδιά που θα κάναμε, ήθελε τουλάχιστον δύο, ένα αγόρι κι ένα κορίτσι. Από τα κατώφλια του σπιτιού τους, μας κοίταζαν παράξενα κάτι γριές νέγρες· φαίνεται πως δεν είχαν Ξαναδεί έναν λευκό και μια μαύρη να περπατούν χέρι χέρι στη γειτονιά τους.

Ξαφνικά, κι ενώ είχαμε καθίσει σ' ένα Ξύλινο κιβώτιο στην άκρη της όχθης του ποταμού, άκουσα ήχους μπουζουκιού.

Αναστατωμένος, στάθηκα ν' αφουγκραστώ. Μόλις σιγουρεύτηκα για τ' ακούσματα, άφησα το χέρι της και σαν υπνοβάτης κατευθύνθηκα προς το σημείο απ' όπου προέρχονταν οι ήχοι. Ένας άντρας τραγουδούσε, τα λόγια ήταν ευδιάκριτα, Ξεχώριζε ο στίχος: «Σαν απόκληρος γυρίζω στην κακούργα Ξενιτιά».

Ένας κόμπος ανέβηκε στο λαιμό μου. Καθώς ακούστηκε η συνέχεια του τραγουδιού του Τσιτσάνη, «περιπλανώμενος, δυστυχιμένος, μακριά από της μάνας μου την αγκαλιά», δεν μπορούσα ν' αντισταθώ. Προχωρώντας, έφτασα σε κάτι σκαλιά που οδηγούσαν σ' ένα υπόγειο. Μάταια η Μαργαρίτα μού φώναζε να γυρίσω πίσω. Όταν πάτησα στο τελευταίο σκαλοπάτι, βρέθηκα σ' ένα μακρόστενο χώρο, όπου διέκρινα τέσσερις άνδρες, καθισμένους σε ψάθινες καρέκλες πάνω στο πάλλο. Κρατούσαν στα χέρια τους μπουζούκια και μπαγλαμάδες. Κάτω, στα τραπέζια του μαγαζιού, κάμποσοι πελάτες, σκυμμένοι μπροστά στα ποτήρια τους, πίνανε μπύρες και καπνίζανε. Ήταν

σαν βρίσκονταν σ' εκκλησία και παρακολουθούσαν εκστατικοί τη θεία λειτουργία.

Η φωνή του τραγουδιστή, ο οποίος έπαιζε ένα τριχορδο μπουζούκι, με μαγνητίζε, με μεθούσε: «Κλαίνε τα πουλιά γι' αγέρα και τα δέντρα για νερό». Ήταν ένας Ξερακιανός με παχύ μουστάκι. Σαν υπνωτισμένος, προσπέρασα τα τραπέζια και φτάνοντας στον άδειο χώρο που χρησίμευε για πίστα άρχισα να χορεύω ζεϊμπέκικο. Όταν τα όργανα έριξαν την τελευταία πενιά, οι πελάτες Ξέσπασαν σε χειροκροτήματα, φωνάζοντας: «Έμπαινε, Μούρτο!» Απευθύνονταν στον τραγουδιστή της κομπανίας. Του πέταξα ένα μάτσο δολάρια, φωνάζοντας: «Το ίδιο!», εκείνος έπασε το τραγούδι από την αρχή κι εγώ κόρεψα. Το τραγούδι ακούστηκε Ξανά και Ξανά κι εγώ έφερνα τις ζεϊμπεκικές μου. Όταν απόκαμα, επέστρεψα στην καρέκλα μου. «Από ποιο καράβι είσαι;» με ρώτησε ο τραγουδιστής που τον είχαν αποκαλέσει Μούρτο. Του χαμογέλασα χωρίς να του δώσω απάντηση, δεν είχα καμιά διάθεση να του αφηγηθώ την ιστορία μου.

ΣΤΟ ΚΑΡΑΒΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ, ΜΟΥ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ Η ΙΔΕΑ ΝΑ ΦΥΓΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ, ΟΠΟΥ ΣΠΟΥΔΑΖΕ Η ΛΙΖΑ, ΜΙΑ ΜΑΚΡΙΝΗ ΞΑΔΕΛΦΗ ΜΟΥ, ΟΡΦΑΝΗ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΥΟ ΓΟΝΕΙΣ, ΠΟΥ ΤΗ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΣΕ ΜΙΑ ΘΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΥ ΤΕΚΝΩΝ, ΧΗΡΑ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ ΑΛΥΣΙΔΑΣ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΩΝ.

αφεντικό πως ήμουν Έλληνας, σήκωσε αδιάφορα τους ώμους του· δεν ήξερε πού πέφτει η Ελλάδα.

Φρόντιζα να είμαι καλός στη δουλειά μου και μάλλον τα κατάφερα. Τηρούσα τους κανόνες δεοντολογίας, κάτι που εφαρμόστηκε κι από την άλλη πλευρά, όταν σχετίστηκα με τη μαύρη τραγουδίστρια. Τη λέγανε Μαργαρίτα κι εκτός από τα μπλουζ και τα σπιρίτσουαλ που τραγουδούσε έπαιζε χάμοντ στην εκκλησία της νέγκρικης συνοικίας. Μ' επισκεπτόταν μετά τη δουλειά στη σοφίτα του μπαρ, όπου έμενα, και με μάθαινε να ζωγραφίζω με κάρβουνο σε λευκές κόλες μαύρους Χριστούς και μαύρες Παναγίες.

Επί δύο μήνες δεν είχα απομακρυνθεί ούτε εκατό μέτρα από το μαγαζί. Ωστόσο, δεν έπληττα καθόλου. Το βράδυ σεβρίζα ποτά και την ημέρα μελετούσα την ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών από τα βιβλία που μου δάνειζε η Μαργαρίτα. Σε αυτό το διάστημα, η κοπέλα μού έγινε τόσο απαραίτητη, που της πρότεινα να παντρευτούμε. Ήταν όμορφη με την κλασική έννοια του όρου, πνευματώδης και